

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!

KONCERTNA DVORANA · CONCERT HALL

LISINSKI
NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ · INVALUABLE EXPERIENCE

ORCHESTRE NATIONAL DE FRANCE

DANIELE GATTI DIRIGENT

Subota, 11. listopada 2014., u 19 i 30 sati

ORCHESTRE NATIONAL DE FRANCE

DANIELE GATTI DIRIGENT

Subota, 11. listopada 2014., u 19 i 30 sati

PROGRAM

IGOR STRAVINSKI:

Petruška, burleska u četiri slike

(verzija iz 1947.)

I. slika: Pokladni sajam

Ruski ples

II. slika: Petruškina sobica

Petruškina sobica

III. slika: Maurova soba

Valcer: Balerina i Maur

IV. slika: Pokladni sajam

*Pokladni sajam (večer) – Ples dadilja – Ples seljaka i medvjeda –
Ples Romkinja – Ples kočijaša i konjušara – Karneval –
Prepirka Maura i Petruške – Petruškina smrt –
Redarstvenik i Šarlatan – Petruškin duh*

***

RICHARD STRAUSS:

Simfonijska pjesma *Don Juan*, op. 20

Suita iz opere *Kavalir s ružom*, op. 59

Preludij

Uručivanje srebrne ruže

Valcer baruna Ochsa

„Ist ein Traum“ (To je san)

Valcer

Nakon koncerta s umjetnicima će razgovarati **Branimir Pofuk**.

U zabavnom programu s plesom i izvlačenjem nagrada za pretplatnike ciklusa *Lisinski subotom* nastupit će **Kristijan Beluhan**.

Daniele Gatti rođen je u Milanu, gdje je na milanskom Konzervatoriju *Giuseppe Verdi* studirao kompoziciju i dirigiranje. Glazbeni ravnatelj Francuskog nacionalnog orkestra postao je 2008. godine, a prije toga bio je glazbeni ravnatelj Kraljevske filharmonije iz Londona (1996.-2009.), šef-dirigent Orkestra nacionalne akademije Santa Cecilia u Rimu (1992.-1997.), glavni gostujući dirigent Kraljevske operne kuće Covent Garden (1994.-1997.), glazbeni ravnatelj Gradskog kazališta u Bologni (1997.-2007.) te šef-dirigent

Opernhauusa u Zürichu (2009.-2012.). Ravnao je mnogim produkcijama vodećih opernih kuća diljem svijeta, uključujući Bečku državnu operu, milansku Scalu, Bavarsku državnu operu u Münchenu, Kraljevsku opernu kuću Covent Garden, Opernhaus u Zürichu i njujoršku Metropolitan operu. Jedan je od rijetkih talijanskih dirigena pozvanih na Festival Bayreuth, gdje je s novom produkcijom *Parsifala* svečano otvorio festival 2008. godine. Na Salzburškom festivalu ravnao je *Elektronom* 2010. godine, a na taj se festival vratio 2012. s *La bohème*, *Majstorima pjevačima* 2013. i *Trubadur* 2014. Gatti je s Francuskim nacionalnim orkestrom izveo Mahlerov ciklus u pariškom Théâtre du Châtelet, koncertnu verziju *Parsifala*, Beethovenov ciklus u kombinaciji s pet novih djela francuskih suvremenih skladatelja, završio ciklus Čajkovskog te proslavio 80. godišnjicu orkestra. Zajedno su također održali turneje po Sjevernoj Americi, Španjolskoj, Italiji, Austriji, Engleskoj, Njemačkoj... Budući angažmani donijet će mu suradnju s najuglednijim orkestrima svijeta: Berlinskom i Bečkom filharmonijom, Filharmonijskim orkestrom Scale, Londonskom filharmonijom, Kraljevskim Concertgebouw orkestrom i Dresdenskom državnom kapelom. Buduće operne produkcije uključuju *Falstaffa* i *Majstore pjevače* u Scali te *Parsifala* u njujorškom Metropolitanu. Maestro Gatti nositelj je dvaju uglednih odlikovanja: *Chevalier des arts et des lettres de la République française* i *Grande Ufficiale al merito della Repubblica Italiana*. Daniele Gatti snima ekskluzivno za Sony, a prva dva zvučna zapisa s Francuskim nacionalnim orkestrom, snimljena 2012. i 2013., posvećena su Debussyju i Stravinskom. Spomenuta diskografska kuća ove je godine na DVD-u objavila Wagnerov *Parisfal* na kojem Gatti ravna Orkestrom, Operom i Baletom njujorške Metropolitan opere. Upitan kako doživljava glazbenu izvedbu općenito, maestro je odgovorio: „Kako život prolazi, mišljenja sam da bi koncert publici morao pokloniti posebne osjećaje. Trudim se da orkestar koncertom ispriča publici odabranu simfoniju.“

Fotograf: Christophe Abramowitz

Francuski nacionalni orkestar odraz je težnje da se služi francuskoj glazbi i simfonijskom repertoaru. Taj je ambiciozni projekt u kombinaciji s radijskim prijenosima koncerata tog orkestra pridonio njegovu sve većem ugledu. Danas, prema ocjeni mnogih kritičara, slovi kao najbolji orkestar u Francuskoj. Brojni renomirani dirigenti i solisti koji su surađivali s orkestrom potvrđuju to stajalište i njegovu izvrsnost. Orkestar je osnovan 1934. godine kao Nacionalni orkestar Francuskog radija (poslije radiotelevizije) i bio je prvi stalni simfonijski orkestar u Francuskoj. Danas orkestar ima bogatu povijest koncerata, premijera i turneja. Prvi glazbeni ravnatelj orkestra bio je Désiré-Émile Inghelbrecht, a slijedili su Manuel Rosenthal, Roger Désormière, Charles Münch, Maurice Le Roux, Jean Martinon, Sergiu Celibidache, Lorin Maazel, Charles Dutoit, Kurt Masur i Daniele Gatti koji je preuzeo vodstvo 2008. godine. Orkestar je s Gattijem istražio širok simfonijski repertoar, od velikih djela francuskih skladatelja kao što su Debussy i Ravel, do austro-germanskog repertoara Brahmsa, Beethovena, Mahlera (izveli su sve Mahlerove simfonije i solo popijevke). Njihovo je zajedničko istraživanje uključilo i talijanski lirski repertoar, a posebice se pamti njihova interpretacija Verdijeva *Falstaffa*. Orkestar godišnje izvede oko sto dvadeset koncerata, a uz mnogobrojne aktivnosti, svake sezone nizom koncerata gostuje u bečkom Musikvereinu.

Igor Stravinski (Oranienbaum, 1882. - New York, 1971.) nakon velikog uspjeha baleta *Žar-ptica*, htio se opustiti skladajući *Konzertstück* za glasovir i orkestar. Nazvao ga je *Petruška* i opisao ovako: „Besmrtni, nesretni junak sajмова u zemljama diljem svijeta.“ Taj *Konzertstück* nije imao usustavljenu radnju, a Stravinski nije uopće razmišljao o njegovu uprizorenju. Međutim, kad je u ljeto 1910. legendarni impresario znamenite trupe *Ballets Russes*, Sergej Djagiljev, s kojim je Stravinski već surađivao, posjetio skladatelja, trenutačno je prepoznao velike dramaturške mogućnosti djela te su se dogovorili da će osmisлити balet o Petruškinim pustolovinama, tragediji i smrti na Pokladnom sajmu u Sankt Peterburgu. Kako bi prvotno koncertno djelo pretvorio u dramu i pokret, Stravinski je za suradnike izabrao umjetnika i libretista Alexandra Benoisa te koreografa Mihaila Fokina. Skladatelj je sa suradnicima lutku podario dušu i pretvorio ga u žrtvu vlastite strastvene prirode. Okosnica priče s tragičnim završetkom je ljubavni trokut Petruška-Balerina-Maur. Balet je podijeljen u četiri slike; u prvoj vlasnik lutaka oživljava Petrušku, Balerinu i Maura i pokazuje ih posjetiteljima sajma. Petruška se, poprimajući ljudske osobine, zaljubi u Balerinu, no ona voli Maura. Glavni lik pokušava steći Balerininu ljubav, no zbog silnih neuspjeha obuzima ga bijes. Naposljetku Maur ubija Petrušku pred zabavljenim posjetiteljima sajma, a vlasnik lutaka uvjerava svjetinu da lutak nije nikada bio živo biće. Balet završava pojavljivanjem Petruškinog duha na vrhu krova kao svjedoka vlastita poraza, koji ismijava vlasnika lutaka i posjetitelje sajma.

Pariška premijera **Petruške** dogodila se 13. lipnja 1911. u Théâtre du Châtelet pod dirigentskim vodstvom Pierrea Monteuxa, s koreografijom Mihaila Fokina, scenografijom Alexadera Benoisa (također suradnika na scenariju) te s Vaclavom Nižinskim u ulozi Petruške. Pariška je publika balet prihvatila s pravim oduševljenjem baš kao i *Žar-pticu*. No nisu svi s istim oduševljenjem prihvatili *Petrušku*. Mnogi ruski kritičari osudili su Stravinskog zbog njegova eksperimentiranja i prisvajanja materijala iz narodnog folkloru. Gledali su na to kao na poniženje naslijeđa Rimski-Korsakova, što je zaista neobična reakcija, budući da je Stravinski cijeno svojeg učitelja do takvih razmjera da je ponekad doslovno citirao njegove kompozicije. Unutar godine dana Stravinski je napravio orkestralnu verziju baleta. No ona nije proglašena suitom sve dok je Stravinski nije revidirao 1947. godine. Originalna verzija bila je namijenjena velikom orkestru, dok je u revidiranoj verziji Stravinski smanjio i pojednostavnio instrumentaciju, proširio klavirsku dionicu u trećoj i četvrtoj slici, a promijenio je i oznake tempa. No unatoč tim razlikama, verzija *Petruške* iz 1947. obuhvaća najvažnije elemente originalne partiture: bogatstvo ruskih

narodnih melodija, *ostinato* koji predstavlja sajamsku vrevu, glasoviti Petruškin motiv, dva usporedna *arpeggia* u intervalu tritonusa (smanjena kvinta, poznata u srednjem vijeku kao *diablous in musica*), što pridaje djelu dramaturšku i glazbenu napetost. Može se reći da su obje verzije *Petruške*, svaka na svoj način, remek-djela. Stravinski se baletom *Petruška* udaljio od kasno-romantičnog orkestralnog prototipa i definirao je vlastiti inovativni glazbeni izričaj. Njegov način skladanja bio je uspoređivan sa slikama Pabla Picassa i Georgesa Braquea, u kojima su scene i figure iskrivljene i apstrahirane. Stravinski se koristio bojom i ritmom na sličan apstraktni način. Upotrebljavao je neuravnotežene ritmičke grupe, odsijecao melodije te se koristio orkestralnim bojama na isti način na koji su se skladatelji iz doba romantizma i klasicizma koristili temama. Nakon velikog uspjeha *Petruške*, skladatelj je dobio potvrdu da je put kojim je krenuo ispravan. Upravo će taj smjer odrediti Stravinskog kao autora koji je preoblikovao način na koji razmišljamo o koncertnoj glazbi i slušamo je.

Richard Strauss (München, 1864. - Garmisch, 1949.) počeo je karijeru skladajući glazbu nadahnutu poznatim likovima iz književnosti. Tvrdio je da je nadahnuće za *Don Juana* dobio od austrijskog pjesnika Nikolasa Lenaua koji je napisao istoimeno djelo, nedovršeno zbog smrti. Međutim, valja također napomenuti da je Strauss u Münchenu ravnao Mozartovim *Don Giovannijem* malo prije nego što je počeo skladati svoj prvi važniji rad – *Don Juana*. Strauss je jednom izjavio da su njegove omiljene opere *Tristan i Izolda* te *Così fan tutte*, a ova njegova simfonijska pjesma prožeta je i Wagnerovom idejom besmrtno ljubavi i Mozartovim shvaćanjem strasti kao krhkog i promjenjivog stanja uma. Ne iznenađuje zato činjenica što se Strauss, upravo dok je stvarao *Don Juana*, zaljubio u sopranisticu i svoju buduću suprugu Pauline de Ahna, iako je u to vrijeme bio u vezi s jednom starijom udanom ženom. Ljeti 1888. Strauss je počeo skladati dvije simfonijske pjesme: *Macbetha*, s kojim se dosta namučio i dovršio ga tek 1891. te *Don Juana*, kojeg je zgotovio sljedeće godine.

Premijera ***Don Juana*** bila je 11. studenoga 1889. godine u Weimaru, a orkestrom tamošnje Opere prilikom te izvedbe ravnao je sam skladatelj. Djelo je doživjelo međunarodni uspjeh i učvrstilo je skladateljev ugled. Straussu su tada bile samo dvadeset četiri godine. Na samom početku partiture Strauss je zapisao stihove Nikolasa Lenaua, pa je prve izvedbe pratila programska knjižica u kojoj su bili navedeni ti stihovi. Poslije je i sam uvidio da publika bez ikakvih problema može pratiti njegovu simfonijsku pjesmu te spoznao kako i sam umije slikovito, moglo bi se reći gotovo filmski kompleksno, prikazati likove i radnje te da su riječi objašnjenja

suvišne. Stoga je izbacio stihove i pouzdao se u to da će glazba govoriti sama za sebe. Iako Strauss za svoju simfonijsku pjesmu odabire nekoliko epizoda iz ljubavnih pustolovina Don Juana, ne zaustavlja se na detaljima, budući da je njegov glavni cilj prikazati karakterni razvoj glavnog lika. Na početku samog djela glavni lik je ciničan, nihilističan i razuzdan, no nakon nekog vremena događa se nešto neočekivano – prava ljubav. Međutim, Don Juan je u svojoj burnoj prošlosti prouzrokovao previše boli i patnje drugima da bi mogao proći nekažnjen kroz život te na kraju dobrovoljno pogiba od mača suparnika koji ga je pozvao na dvoboj. Simfonijska pjesma je protkana izvanrednim trenucima kao što su ljubavna scena u samom središtu djela koja počinje dojmljivom dionicom oboe, potom tema drskog izričaja koju jednoglasno sviraju četiri roga, na samom kraju prodirući zvuk trube dočarava oštar ubod od kojega glavni lik umire, a nekoliko trilerova violina i viola zvučno prikazuju Don Juanove posljednje trzaje.

Strauss je počeo skladati operu *Kavalir s ružom* 1909., dovršio ju je 26. rujna 1910., a premijera je održana 26. siječnja 1911. u drezdenskoj Dvorskoj operi. Libreto za operu napisao je Straussov vjerni suradnik i veliki austrijski pisac Hugo von Hofmannsthal. Opera *Kavalir s ružom* je Straussov *hommage* njegovu idolu Mozartu. Ta je tročinka donijela skladatelju veliku slavu pa se i pomalo ekscentrični skladatelj počeo predstavljati kao „Strauss, skladatelj opere *Kavalir s ružom*“. Nevjerojatan uspjeh opere najbolje se može opisati činjenicom da su uvedeni posebni *Rosenkavalier* vlakovi iz Berlina za Dresden koji su publiku vozili na izvedbe opere (unutar godine dana u Dresdenu se održalo pedeset nastupa), a nešto kasnije počelo se čak s proizvodnjom šampanjca i cigareta sa zaštitnim znakom *Rosenkavalier*. Tandem Strauss-Hofmannsthal postao je uz tandem Mozart-Da Ponte najpoznatiji dvojak skladatelj-pjesnik pa je sam Strauss jednom prilikom napisao Hofmannsthalu: „Rođeni smo jedan za drugog i siguran sam da ćemo zajedno raditi divne stvari.“ Bili su zaista izvanredan par, Hofmannsthal pomalo samozatajan i osamljen, a Strauss iznimno poduzetan i praktičan, s istančanim osjetilom za kazalište – uvijek je znao što u kazalištu može, a što ne može proći. Njihova plodna suradnja trajala je pune dvadeset tri godine, zajedno su stvorili šest opera, no unatoč tome, uvijek su zadržali profesionalan odnos. Pisac je uvijek bio kritički raspoložen, no za operu je rekao: „Cjelovita ljepota postignuta jedinstvom apsolutne harmonije.“ Opera *Kavalir s ružom* je sentimentalno-cinična komedija puna intriga i podradnji o životu u Beču tijekom vladavine Marije Tereze. Radnja se vrti oko Maršalice, njezina sedamnaest godina mlađeg ljubavnika Oktavijana i budalasta bratića baruna Ochs-a auf Lerchenaua kojemu nedostaju novac i društveni maniri. Barun se odlučuje oženiti

kćerkom skorojevića, Sofijom von Faninal, a mladi Oktavijan izabran je za kavalira koji će Sofiji, prema starom plemićkom običaju, uručiti srebrnu ružu. No prilikom predaje njih se dvoje istoga trena zaljubljuju, Oktavijan ostavlja Maršalicu zbog lijepe i mlade Sofije, a Ochs ispada stara smiješna budala kakav zapravo i jest.

Orkestralna suita prvi je put izvedena 5. listopada 1944. u New Yorku pod ravnanjem Artura Rodzińskog, a vjeruje se da je on ujedno i autor aranžmana. Suita počinje uvodnim preludijem orkestra koji oslikava strastvenu noć Maršalice i Oktavijana. Potom nježna glazba zvučno opisuje pojavljivanje Oktavijana kao *Rosenkavaliera*. Maršalica shvaća kako će je on ubrzo napustiti zbog mlađe žene. Slijedi duo Oktavijana i Sofije (oboa i rog) u kojem njihova obostrana ljubav postaje sve očitija, no iznenada se pojavljuje Ochs, a disonantna glazba naprasno prekida prethodni duo. Slijede violine koje uvode prvi valcer, a postupno se uključuje cijeli orkestar. Pauza i violinski solo donose nostalgичnu glazbu koja oslikava trenutak kad Maršalica uviđa da je nažalost izgubila Oktavijana. Djelo završava snažnim valcerom, oslikavajući Ochs pompoznom i razigranom *codom* skladanom za suitu. U lipnju 1949., za proslavu svojeg osamdeset četvrtog rođendana, Strauss je oputovao u München na probe *Kavalira s ružom*; dirigirao je Georg Solti. Skladatelj je preuzeo dirigentski štapić i vodio kraj drugog čina. Umro je u rujnu iste godine, a na komemoraciji se u dirigentskoj izvedbi maestra Soltija izvodio veličanstveni trio iz *Kavalira s ružom*.

Nakladnik: Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog

Za nakladnika: Dražen Sirišćević, ravnatelj

Producentica programa: Ivana Kostešić

Autorica teksta: Egle Vošten

Urednica: Ana Boltužić

Lektorica: Rosanda Tometić

Oblikovanje, grafička priprema i tisak:

Intergrafika TTŽ d. o. o., Zagreb

Naklada: 500 primjeraka

Cijena: 20 kuna

www.lisinski.hr

18. LISTOPADA 2014.

ZBOR MIHAIL IVANVIČ GLINKA

Vladislav
Černušenko
DIRIGENT

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ INVALUABLE EXPERIENCE

8. STUDENOGA 2014.

ORQUESTA SINFÓNICA JUVENIL DE CARACAS

Dietrich Paredes

DIRIGENT

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ INVALUABLE EXPERIENCE

LISINSKI SUBOTOM UVIJEK LISINSKI

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ INVALUABLE EXPERIENCE

GRAD ZAGREB

CROATIA OSIGURANJE
osiguranje HRS

INA

vip

Večernji
list

